



MAAELUMINISTEERIUM



Euroopa Maaelu Arengu  
Põllumajandusfond:  
Euroopa investeeringud  
maapiirkondadesse

# EL ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava hetkeseis ja roheleppe strateegiad

Katrin Rannik

Maakasutuspoliitika osakonna juhataja

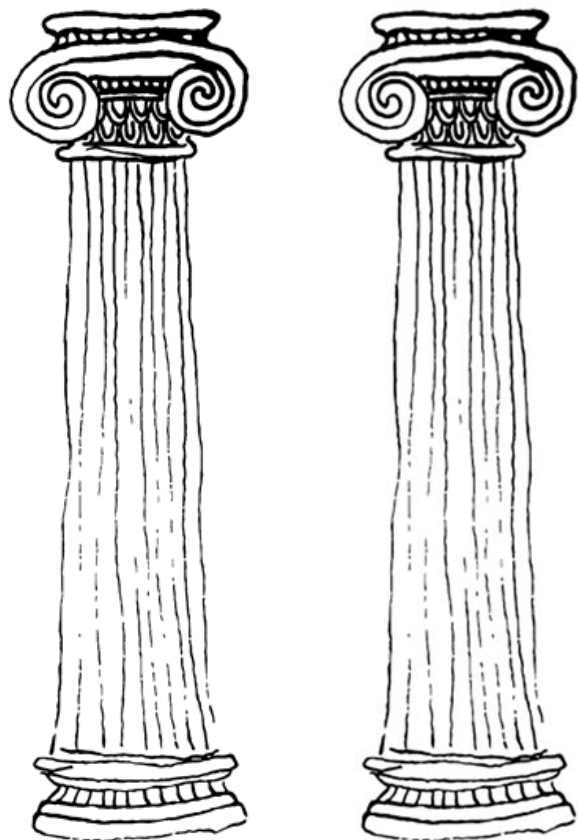
9. detsember 2020



# ÜPP strateegiakava 2021-2027



# ÜPP kaks sammast - ühine kava



## ÜPP strategiakava 2021-2027

Euroopa Põllumajanduse  
Tagatisfondi (EAGF) ja  
Euroopa Maaelu Arengu  
Põllumajandusfondi (EAFRD)  
toetuste rakendamise riiklik  
kava aastateks 2021-2027

# ÜPP 2021-2027 eesmärgid

**Horisontaalne eesmärk – sektori kaasajastamine põllumajanduses ning maapiirkondades teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digiülemineku abil ning nende kasutuselevõtu ergutamine**



**Tõhustada arukat, vastupidavat ja mitmekesist põllumajandus-sektorit, mis tagab toiduga kindlustatuse**

**Edendada keskkonnahoidu ja kliimameetmeid ning panustada liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse**

**Parandada maapiirkondade sotsiaal-majanduslikku olukorda**



**TAGADA ÕIGLANE  
SISSETULEK**



**SUURENDADA  
KONKURENTSIVÕIMET**



**TASAKAALUSTADA  
SUUTLIKKUS  
TOIDUAINETE  
TARNEAHELAS**



**KLIIMAMUUTUSTE  
VASTASED  
MEETMED**



**KESKKONNAKAITSE**



**SÄILITADA  
MAASTIKUD JA  
BIOLOOGILINE  
MITMEKESISUS**



**TOETADA  
PÕLVKONDADE  
VAHETUST**

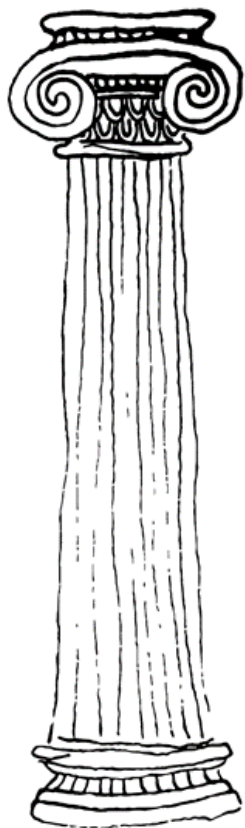


**ELUJÕULISED  
MAAPIIRKONNAD**



**KAITSTA TOIDU JA  
TERVISE KVALITEETI**

# Otsetoetused 2021–2027



## **Tootmiskohustusega sidumata otsetoetused:**

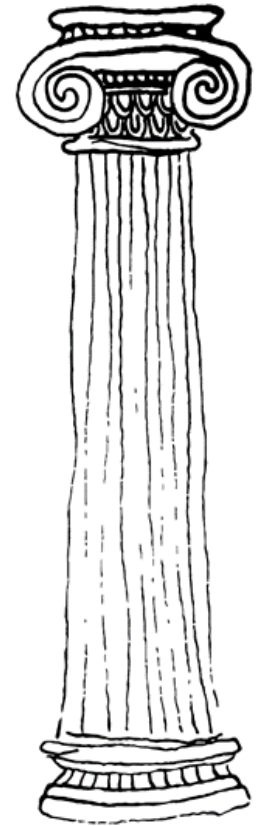
- põhiline sissetulekutoetus jätkusuutlikkuseks
- täiendav ümberjaotav sissetulekutoetus jätkusuutlikkuseks
- täiendav sissetulekutoetus noortele põllumajandustootjatele
- kliima- ja keskkonnakavad (nn ökokavad)

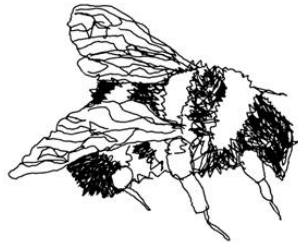
## **Tootmiskohustusega seotud otsetoetused:**

- tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetus
- puuvilla eritoetus

# Maaelu areng 2021–2027

- keskkonna-, kliima- ja muud majandamiskohustused
- looduslikud ja muud pindalapõhised piirangud
- teatavatest kohustuslikest nõuetest tulenevad piirkondlikud ebasoodsad tegurid
- investeeringud
- noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine ja põllumajandusettevõtlaste stardiabi
- riskijuhtimismeetmed
- koostöö
- teadmiste vahetamine ja teave





20.10 riikide ÜPP reformi  
kokkuleppes rõhutatakse  
liikmesriikide kindlat  
pühendumist kõrgematele  
keskkonnaalastele eesmärkidele

# ÜPP 2021-2027 erieesmärgid 4, 5 a 6

**Edendada keskkonnahoidu ja kliimameetmeid ning panustada liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse**



Panustada kliimamuutuste leevendamisse ja nendega kohanemisse ning säästvasse energiasse



Edendada säästvat arengut ja selliste loodusvarade tõhusat majandamist nagu vesi, muld ja õhk



Panustada elurikkuse kaitsesse, edendada ökosüsteemi teenuseid ning säilitada elupaiku ja maastikke

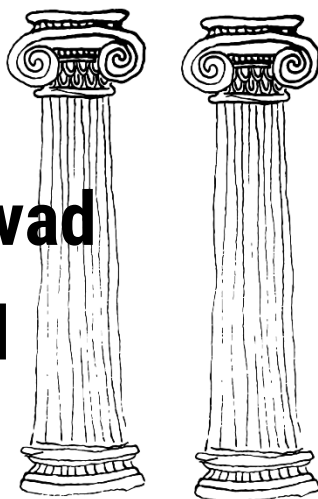


# Roheline arhitektuur



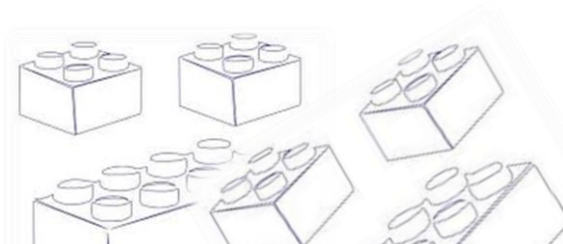
## Otsetoetused:

- **Kliima- ja keskkonnakavad**
- **ehk ökokavad**



## Maaelu poliitika:

- **Keskkonna-, kliima- ja muud halduskohustused**



Nõuetele vastavus + rohestamine = tingimuslikkus

# Tingimuslikkus

seob ÜPP toetuste täies mahus maksmise maakasutuse, põllumajandustootmise ja põllumajandusliku tegevusega seotud nõuete järgimisega. On seotud kõigi pindala- ja loomapõhiste sekkumistega

maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise standardite (HPK)

rakendamiseks leiavad liikmesriigid enda vajadusest lähtuvalt iga EL tasandil kehtestatud standardi kohta riikliku nõude. Eestis seni kehtestatud vastava ministri määrusega.

kohustuslikud majandamisnõuded (KM)

põhinevad ELi direktiividel ja määrustel ning puudutavad valdkondi nagu veekaitse, elurikkus, toiduohutus, loomade identifitseerimine ja registreerimine, loomahaigused, taimekaitsevahendid ning loomade heaolu. Direktiivide nõuded rakendab iga liikmesriik oma õigusaktidega.

# Kliima- ja keskkonnakavad ehk ökokavad (SKM artikkel 28)

Üheaastane I samba keskkonnatoetus, mille tegevus peab ületama asjakohaseid tingimuslikkuse nõudeid, asjakohaseid EL ja riigisiseseid nõudeid ja põllumajandusmaa hooldamise tingimusi.

Võimalus maksta

täiendava toetusena lisaks põhisissetulekutoetusele

või

saamata jäänud tulu ja lisakulude alusel

# Keskkonna- ja kliimakoostused

(SKM art 65)

Enamasti viie- kuni seitsmeaastane, erandkorras lühem II samba keskkonnatoetus, mille tegevus peab ületama asjakohaseid tingimuslikkuse nõudeid, asjakohaseid EL ja riigisiseseid nõudeid, põllumajandusmaa hooldamise tingimusi ning erinema I samba ökokavadest.

Makstakse saamata jäänud tulu ja lisakulu alusel.

# Strateegiakava keskkonnaeesmärkide täitmiseks



Vähemalt 20 % esimese  
samba eelarvest  
ökokavade kaudu

Vähemalt 30 % teise  
samba eelarvest

# Strateegiakava eelarve

## ÜPP I

sammas:

1,3 miljardit €

Noorte põllumajandustootjate toetus vähemalt 2%

Tootmiskohustusega seotud otsetoetused kuni 15%

Ökokavad vähemalt 20%

## ÜPP II

sammas:

702 miljonit €

Keskkonnameetmed vähemalt 30%

LEADER vähemalt 5%

Tehniline abi kuni 6%

# Strateegiakava ettevalmistus Eestis



# Strateegiakava juhtkomisjon

## Komisjoni ülesanded:

- kujundada Eesti seisukohad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika maaelu arengu toetuste andmist reguleerivate õigusaktide kohta
- koordineerida ÜPP strateegiakava koostamist, teha ettepanekuid ja kujundada seisukoht ÜPP strateegiakava kohta enne kava esitamist Vabariigi Valitsusele



# Hindamine

Keskkonnamõjude  
strateegiline  
hindamine ehk KSH  
Läbiviija ELLE OÜ

Eelhindamine  
Läbiviija EMÜ

Finantsvahendi  
eelhindamine

- Läbiviija Eesti Maaülikool

Ühikumäärade  
arvestamine

- Põllumajandus-  
uuringute Keskus

# Suuna näitab kätte Põllumajanduse ja kalanduse valdkondlik arengukava 2030

Strateegiakavas olemas erieesmärkide:

SWOTanalüüsid

vajaduste analüüs

sekkumisstrateegia



Aktiivne töö käib sekkumistega

# Töögrupid - aitäh sisendi eest!

**AKIS**

**Tingimuslikkus ja  
IAKS**

**Biomajandus**

**Metsandus**

**Sissetulekud ja  
riskijuhtimine**

**Konkurentsivõime**

**Ühistegevus ja  
koostöö**

**Keskkonnasõbralikud  
praktikad**

**Poollooduslikud  
kooslused**

**Geneetilised ressursid  
ja aiandus**

**Loomsed geneetilised  
ressursid**

**Loomade tervis ja  
heaolu**

**Lupjamine**

**LEADER**

**Maapiirkonna  
ettevõtlus**

- Nõustajate koolitus
- Nõustajate järelkasvu programmi toetamine
- Nõustamissüsteemi toetus (tugiteenused nõustajatele, koordineeriv keskus)
- Nõuandeteenuse osutamise toetus
- Teadmussiire
- Innovatsioonikoostöö
- Investeeringud bioressursside väärdamise tehnoloogiate demonstreerimiseks

- Põhiline sissetulekutoetus jätkusuutlikkuseks
- Täiendav überjaotav sissetulekutoetus jätkusuutlikkuseks
- Tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetus
- Saagi, loomade ja taimede kindlustusmaksete toetamine
- Loodusõnnetustes või katastroofides kahjustunud põllumajandusliku tootmise potentsiaali taastamise ja asjakohaste ennetusmeetmete rakendamise toetamine
- Investeeringud põllumajandusega seotud taristu kaasajastamiseks
- Põllumajandustootjate materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud
- Toiduainetööstuste materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud
- Põllumajandustootjate ja toiduainete töötajate müügi- ja turundusvõimekuse tõstmine
- Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine
- Mesindusprogramm (sektoripõhine sekkumisliik)
- Sektoripõhine sekkumisliik puu- ja köögiviljasektoris
- Sektoripõhine sekkumisliik muus sektoris
- Tunnustatud tootjaorganisatsioonide loomise toetamine
- Tunnustatud tootjaorganisatsioonide arendamise toetamine
- Ühistulised investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse põhivarasse
- Liidu ja riiklike kvaliteedikavade rakendamise toetamine

- Väärtusliku püsirohuma sailitamine
- Metsa süsiniku sidumise ja kliimamuutuse leevendamise võimekuse suurendamine
- Põllumajandustootjate materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud
  - Keskkonnapraktikate ökokavad
  - Mahepõllumajanduse ökokava
- Mahepõllumajandusele ülemineku toetus
  - Keskkonnasõbralik majandamine
- Keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetus
  - Mulla- ja veekaitsetoetus
- Keskkonnakaitsetelised maaparandusrajatised
  - Ökoalade ökokavad
  - Tolmeldajate tugiala ökokava
  - Ökosüsteemi säilitamise ökokava
- Kohaliku sorti taimede kasvatamise toetus
  - Karjatavate rohumaade toetus
- Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus
- Ohustatud tõugu looma pidamise toetus
- Elurikkuse soodustamine Natura 2000 erametsades

- Täiendav sissetulekutoetus noortele põllumajandustootjatele
- Põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtluse soodustamine
- Investeeringud maapiirkonna ettevõtete arendamiseks
  - Maapiirkonna ettevõtluskeskkonna arendamine
    - Maapiirkonna ettevõtluse stardiabi
  - Kohaliku arengu strateegiade koostamine
  - LEADER – kogukonna juhitud kohalik areng
  - Metsataristu korrashoid ja arendamine
    - Loomade heaolu toetus
- Loomade tervise kõrgemate majandamisnõuete toetus
- Loomataudide kontrollprogrammide alase koostöö toetus
- Mahepõllumajandusloomade heaolu toetus
- Toiduainetööstuste materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud

# EL rohelepe ja selle strateegiad



# Rohelepe on tegevuskava EL kestlikuks majanduskasvuks

EL majandus peab muutuma tänapäevaseks, ressursitõhusaks ja konkurentsivõimeliseks, kus

- 2050. aastaks puudub kasvuhoonegaaside netoheide
  - majanduskasv on lahutatud ressursikasutusest
  - mitte kedagi ega ühtki piirkonda ei jäeta kõrvale
- Kliima- ja keskkonnaprobleemid kõikides poliitikavaldkondades tuleb muuta võimalusteks
- liikumisel ringmajanduse suunas on ressursside kasutamine tõhusam ning olulised on bioloogilise mitmekesisuse taastamine ja saaste vähendamine

# Roheleppe raamistikus:

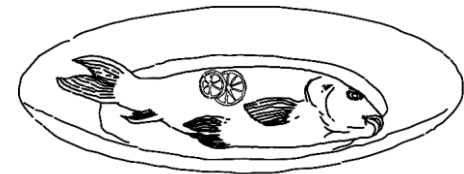
- **Erinevad kliimaettepanekud** (nt tagada aastaks 2050 EL kliimanetraalsus või kava suurendada vastutustundlikul viisil ELi 2030. aasta kliimaeesmärki vähemalt 50 %, isegi kuni 55 %)
- **Strateegia Talust taldrikule**, mille eesmärk on muuta meie toidusüsteemid kestlikumaks
- **Elurikkuse strateegia**, mille eesmärk on kaitsta meie planeedi loodusvarasid

# Talustaldrikule on Euroopa rohelise kokkuleppe keskmis olev strateegiline suunisdokument...

...mis keskendub tarbijate, tootjate, kliima ja keskkonnale sobiliku toidusüsteemi ülesehitamisele kogu ahelas:

- kestlik toidutootmine
- kestlikud toiduainete töötlemise, hulgi- ja jaemüügi, majutus- ja toitlustusteenused
- kestlikult toodetud toidu tarbimise edendamine ning tervislikule ja kestlikule toitumisele üleminek
- toidukao ja toidujäätmete tekke vähendamine

Strateegiaga on kaasas täpsem tegevuskava 27 tegevusega, et soovitud eesmäärke saavutada.





# Konkreetsed eesmärgid põllumajandusele (taimekasvatuseks)

Vähendada **taimekaitsevahendite** kasutamist ja seotud riske 50% võrra ning vähendada ohtlikumate taimekaitsevahendite kasutamist 50% võrra.

Vähendada **toitainete kadu** vähemalt 50% võrra, mis toob omakorda kaasa väetise vähenemise 20% võrra 2030. aastaks.

Saavutada olukord, kus 25% põllumajandusmaast on kasutuses **mahepõllumajanduses**.

# Eesti seisukohad (Talust taldrikule)

- Eesti toetab „Talust taldrikule“ strateegia üldisi eesmärke õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks. Eesmärkide seadmisel tuleb arvestada liikmesriikide hetkeolukorda ning seniseid edusamme.
- Ühisturul peavad olema tagatud võrdsed konkurentsitingimused, eesmärkide elluviimiseks peavad olema eraldatud piisavad vahendid. ÜPP-I ja ÜKP-I on ka majandus- ning sotsiaalpoliitilised eesmärgid. Panustama peavad kõik fondid.
- Innovatsioon, teadus- ja arendustöö ja investeeringud on olulised ka toidusektoris.
- Ülemäärast haldus- ja kulukoormusest tuleb hoiduda, tagada piisav üleminekuaeg.

# Eesti seisukohad (Talust taldrikule)

- Strateegia rakendamist toetavad uuringud, tulemuste üleeuroopaliselt ühtsetel alustel ja järjepidev seire on tähtsad.
- Põllumajanduses tuleb rakendada bio- ja ringmajanduse lahendusi.
- Keskenduda tuleks taimekaitsevahenditega seotud riskide vähendamisele, koguste vähendamise eesmärgi saavutamine on oluline just Euroopa Liidu tasandil.
- Taimekaitsevahendite kasutamist käsitlevate andmete eeskirjade ajakohastamine on oluline. Taimekaitsevahendite kasutamise vähendamise eesmärgi juures on hetkel probleemiks usaldusväärse ja järjepideva statistika puudumine.

# Eesti seisukohad (Talust taldrikule)

- Väetamisel tõhususe tõstmiseks on vaja täpsemate väetamistehnikate ja kestlike põllumajandustavade kasutamist. Kõrgtehnoloogilistel lahendustel on keskne roll täppisviljeluse laialdasel kasutuselevõtul. Taastumatul ressursil põhinevaid väetisi tuleks võimalikult palju asendada orgaaniliste väetistega. Koguste vähendamise seotud eesmärgid peavad arvestama liikmesriikide hetkeolukorda.



# Eesti seisukohad (Talust taldrikule)

- Leiame, et eesmärk jõuda tulemuseni, kus liikmesriigi põllumaast 25% on kasutatav mahemaana, on Eestis realistlik. Mahetootmise laienemise puhul on oluline, et see oleks kooskõlas turu nõudlusega ja järelevalve võimekus käiks sektori kasvuga käsikäes.
- ÜPP ökokavad on olulised, kuid liikmesriikidele tuleks jätta piisav paindlikkus arvestada piirkondlike eripäradega. Me ei pea otstarbekaks ökokavade jaoks teatud protsendi ÜPP eelarve kõrvamärgistamist.

# Eesti seisukohad (Talust taldrikule)

- Toetame tõenduspõhiseid algatusi, mis aitavad kaasa elanikkonna tasakaalustatud ja mitmekesisele toitumisele eesmärgiga muuta seda kestlikuks nii tervise kui ka keskkonna seisukohast. Oluline on edasi minna algatustega toidu koostise muutmiseks selleks, et toetada tervislikku toitumist, vajadusel tuleb toidus toitainete sisaldust reguleerida õigusaktidega.
- Toetame meetmeid, millega vähendatakse toidukao ja toidujäätmete teket.
- Toitumisalane teave ja märgistus.

# Elurikkuse strateegia kui Euroopa roheline kokkuleppe strateegiline suunisdokument...

... mõjutab maakasutust ja põllumajandussektorit enamgi kui Talustaldrikule



# Konkreetsed eesmärgid, sh põllumajandusele (lisaks Talust taldrikule)

**Kaitsta** vähemalt **30% maismaast** ja merealadest ja luua ökoloogilised koridorid.

**Kaitsta rangelt** vähemalt **kolmandikku EL kaitsealadest**, sh põlismetsi.

**Taastada** aastaks 2030 elupaikade ja liikide kaitsestaatus ja positiivne suundumus ning süsinikurikkad **ökosüsteemid**.

Pöörata **tolmeldajate** arvukuse vähenemine tagasi.

Tagada vähemalt **10% põllumajandusmaa** kaetus **mitmekesiste maastikuelementidega**.



# Eesti seisukohad (Elurikkuse strateegia)

- Toetame üldist suunda, millega soovitakse vähendada sõltuvust pestitsiididest, parandada väetiste kasutamise tõhusust, suurendada mahepõllumajanduse osakaalu, parandada loomade heaolu ja pöörata ümber elurikkuse vähenemine. Rõhutame, et seda tehes tuleb arvestada ka liikmesriikide seniseid pingutusi keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamisel.
- Toetame EL eesmärki vähendada keemiliste pestitsiidide üldist kasutamist ja nendega seotud riske ja tõhustada integreeritud taimekaitse meetmete kasutamist.

# Eesti seisukohad (Elurikkuse strateegia)

- Toetame EL eesmärki vähendada põllumajandustootmises toitainete kadu vähemalt 50%, tagades samas, et mullaviljakus ei halvene. Kogustega seotud eesmärkide asemel tuleks keskenduda kasutustõhususe suurendamisele ning asendada mineraalväetisi võimalikult palju orgaaniliste väetistega.

# Eesti seisukohad (Elurikkuse strateegia)

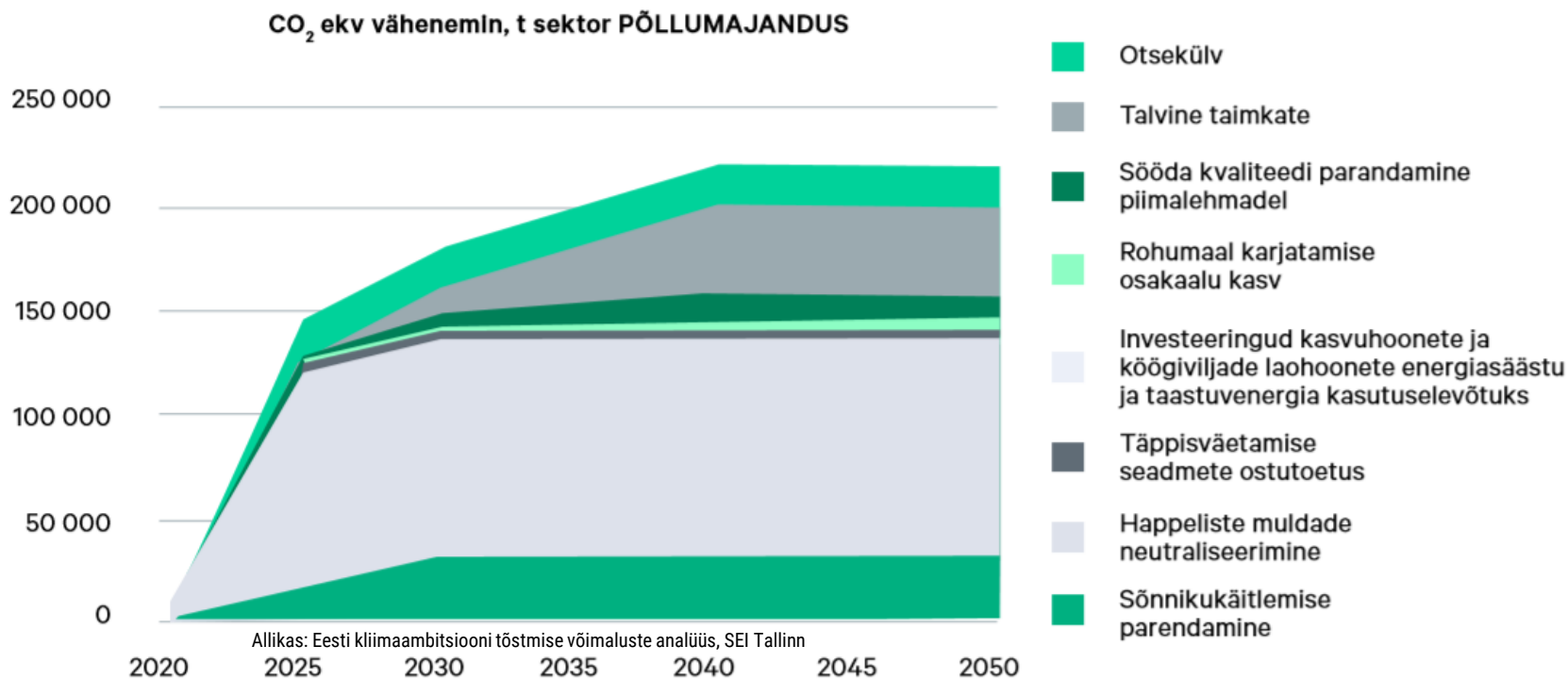
- Toetame eesmärki, mille kohaselt haritaks 2030. aastaks vähemalt 25% ELi põllumajandusmaast mahepõllumajanduslikult.
- Toetame EL ambitsiooni suurendada põllumajandusmaal elurikkust ja tagada, et vähemalt 10% põllumajandusmaast oleks hõlmatud väga mitmekesiste maastikuelementidega. Liikmesriikidel peab jääma piisavalt paindlikkust maastikuelementide ja teiste mitmekesiste alade sisustamisel ja valikul.
- Toetame EL ambitsiooni peatada geneetilise mitmekesisuse vähenemine, et tagada liikide parem kohastumine.

# Eesti seisukohad (Elurikkuse strateegia)

- Toetame EL ambitsiooni kaitsta mulla viljakust, vähendada selle erosiooni ja suurendada selle orgaanilise aine sisaldust.
- Toetame taastuvenergialahendusi, mis on seotud avamere tuuleparkide, päikeseparkide ja kestliku bioenergia kasutuselevõttuga. Toetame kestlikke, elurikkust hoidvaid ja toidujulgeolekut arvestavaid energiatootmislahendusi, võttes arvesse liikmesriikide eripärasid.

# Kuidas?

## Potentsiaalsed põllumajandusmeetmed ja nende mõju KHG heite vähendamisele



# Kuidas ÜPP strateegiakava aitab?

Roheline arhitektuur kui tervik, sh

- laiapõhjaline keskkonnatoetus (KSM)
- suunatumad keskkonnatoetused
- digilahendused
- happeliste muldade lupjamine

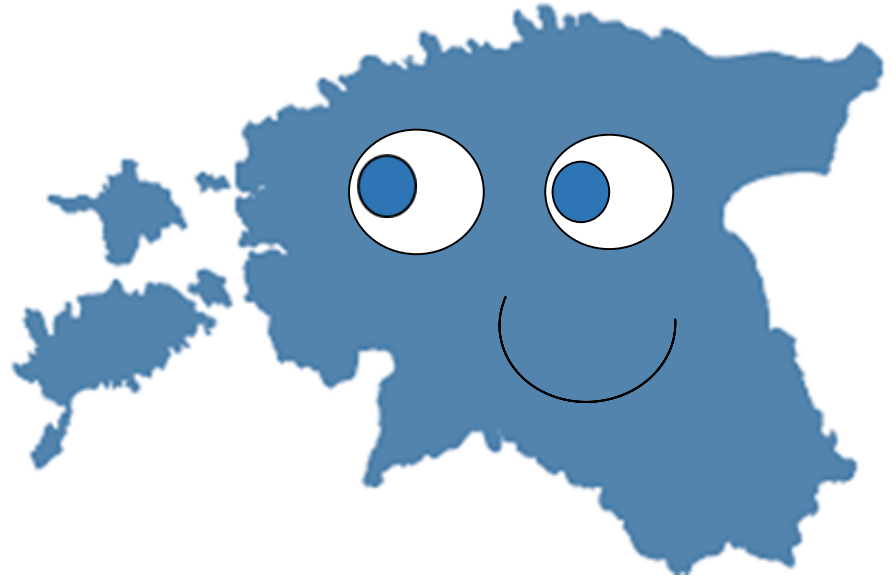
Põllumajandustootjate materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud, sh

- kliimamuutuste leevendamise ja kliimamuutustega kohanemisega seotud investeeringud
- vee- ja õhukvaliteedi parandamisega ning muldade kaitsega seotud investeeringud
- investeeringud elurikkuse kaitseks
- karjatamist soodustavad investeeringud
- parema bioturvalisusega seotud investeeringud

Maaparanduse keskkonnarajatised

Teadmusseire ja nõustamine ...

# Põllumajanduse ja kalanduse valdkondlik arengukava 2030



Üleminekuperiood





# Üleminekuperiood 2021-2022

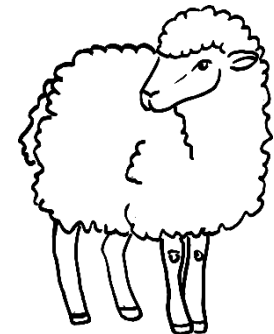
**Otsetoetused** – 2014–2020 perioodi toetustega on võimalik jätkata, kasutades selleks uue perioodi eelarvet LR-dele, kes on aastatel 2015–2020 maksnud riiklikke üleminekutoetusi, antakse võimalus seda teha ka üleminekuaastatel.

**Maaelu arengu toetused** – maaelu arengukavad 2014–2020 pikenevad üleminekuperioodiks, toetustega on võimalik jätkata, kasutades selleks uue perioodi eelarvet

# Üleminekuperioodi 2021-2022

## Pindala- ja loomapõhised MAK toetused (eelnõud muutmisel)

- 2021. ja 2022. aastal võib võtta uusi kohustusi
- Uued kohustused on ühe-aastased
- Kehtivad kohustused jätkuvad
- 2021. ja 2022. aastal ei pikendata lõppevaid kohustusi
- Kui kohustus lõppeb, on võimalik liituda uuesti ühe-aastase kohustusega
- Kehtivat kohustust ei saa asendada ühe-aastasega





MAAELUMINISTEERIUM



# Aitäh!